

JORGE CENCILLO

La seqüència dels fets és un indicador feaent de quines són les prioritats i la manera de conduir-se en matèria cultural del partit que regeix el País Valencià des de fa gairebé dues dècades: durant anys, l'Institut d'Estudis Borgians ha estat negociant amb diferents administracions i entitats financeres valencianes per tal que els dos milions i mig de documents relacionats amb els pontificats de Calixt III i Alexandre VI —els dos papes valencians de la família Borja— que té aquesta institució procedents de l'Archivio Segreto Vaticano tingueren els mitjans humans i materials adequats per al seu estudi. Els contactes i negociacions resultaren infructuosos: cap administració valenciana, ni les diputacions, ni la Generalitat Valenciana, ni tan sols les dues ciutats més relacionades amb el llegat dels Borja, Gandia i Xàtiva, assumiren les despeses necessàries per investigar els arxius. Parlem d'un pressupost d'uns 20.000 euros, una quantitat insignificant en comparació del que es dedica a qual-sevol altra partida pressupostària.

Els contactes amb CAM i Bancaixa, abans del desballestament d'aquestes entitats, donaren idèntic resultat. L'única a contestar a un requeriment de totes les universitats valencianes, incloent-hi la

Els arxius dels Borja que el PP no volia

Després d'estèrils gestions amb diverses entitats polítiques i econòmiques valencianes, l'Institut d'Estudis Borgians diposità els arxius sobre els Borja de què disposa a l'Arxiu Nacional de Catalunya. L'anunci provocà la reacció del PP

Universitat Catòlica, fou l'entitat presidida —aleshores— per José Luis Olivas, que emprà la crisi econòmica com a excusa. La Fundació Bancaixa, deien, s'havia de centrar en actuacions “més prioritàries”.

Dit això, Eliseu Climent, secretari de l'Institut, anunciava dilluns dia 9 de juny que la documentació s'havia dipositat a l'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC) a Sant Cugat del Vallès, davant el “desinterès” demostrat per les institucions del País Valencià.

El mateix dia, poques hores després de la compareixença, que tingué un important ressò mediàtic, la Conselleria de Cultura llançava un sorprenent comunicat en què anunciava que la Generalitat havia sol·licitat al Vaticà una còpia dels documents per dipositar-los a l'Arxiu del Regne i obrir una “una línia de foment de la investigació”. Aparentment, l'operació és possible, segons publicava el diari *Levante-EMV* citant fonts de l'arxiu vaticà, si la Generalitat assumeix un pa-

FRANCS I CAMPS

A l'esquerra, els documents digitalitzats, presentats el 2007. A la dreta, la roda de premsa on s'anuncià el dipòsit a l'Arxiu de Catalunya.

gament de 66.000 euros per la còpia dels documents. Què en faria la Generalitat, d'aquesta documentació sense classificar ni inventariar, seria una altra història. Però el que sembla evident és que la reacció dels gestors del PP, que fins ara s'havien desentès dels documents, té a veure, i molt, amb el fet que s'hagen dipositat en la institució arxivística de referència a Catalunya. I que el dipòsit l'haja fet una institució relacionada amb Acció Cultural del País Valencià. Una clau recurrent que el PP fa funcionar a diferents nivells i que no ha convençut l'oposició ni la mateixa Associació d'Arxivers Valencians, que retragué a la Generalitat haver actuat "a la contra" i per motius "identitaris" en aquest tema, al temps que reprotxava la deficient política arxivística i documental de l'administració valenciana.

En qualsevol cas, els documents ja són a l'ANC des de fa uns dies. I en virtut de l'acord de dipòsit signat amb l'Institut d'Estudis Borgians, dos estudiosos de referència, la paleògrafa Maria Toldrà i l'historiador italià Ivan Parisi, començaran l'estudi de la documentació, que encara s'ha de catalogar [vegeu entrevista a les pàgines 50 a 51].

"Avui és un dia trist i alegre alhora. Trist perquè aquesta documentació no ha pogut quedar-se a València. Alegre perquè es començarà a treballar sobre aquests importants arxius", declarà Climent poc abans de detallar les gestions de l'Institut, que s'enceten el 1999, quan es fan els primers contactes amb el Vaticà per poder obtenir els fons.

Els desencontres es remunten a l'any 2000, quan el Paranimf de la Universitat de València acull la presentació del pro-

jecte del Diplomatarí Borja en presència del prefecte de l'Archivio Segreto Vaticano, el pare Sergio Pagano, i els consellers de Cultura de Catalunya, les illes Balears i Aragó. El desaparegut Manuel Tarancón, conseller de Cultura valencià, no hi va acudir.

Posteriorment, en el significatiu acte de recepció a València dels documents, l'any 2007, amb presència de representants del Vaticà, o del president de la Fundació Winterthur, Jaime de Marichalar, entre d'altres, no va ser present cap representant de les institucions valencianes. Un esquema que s'ha repetit en diverses ocasions, tot i que Climent va destacar especialment el cas de Gandia, atès que ja hi havia un principi d'acord amb l'anterior administració perquè el Palau dels Borja acollira la documentació. Una solució boicotejada per l'actual govern del PP. Aquesta actitud i la decisió de l'actual alcalde, Arturo Torró, del PP de desmuntar l'escultura d'Antoni Miró 25 d'Abril, foren els detonants, segons Climent, per traslladar els fons a Catalunya. "Els ciutadans de Gandia

han de saber que gràcies al seu alcalde estan privats de tenir el fons documental més gran sobre els Borja", sentencià. "S'està fent una política antivalenciana en tots els àmbits", reblà en al·lusió al PP. El mateix partit que no va moure un dit per donar eixida a una documentació ja digitalitzada gràcies al patrocini de la Fundació Winterthur. La primera operació d'aquestes característiques realitzada per l'Archivio Segreto, segons confirmà el seu secretari general, Luca Carboni.

Un fons que, segons explicà Antoni Furió, catedràtic d'història medieval de la Universitat de València "podria donar treball a diverses generacions d'historiadors de la política, l'economia, la cultura etcètera". I que, fent un paral·lelisme amb els documents secrets de l'administració nord-americana que difongué Wikileaks, "ens poden oferir una visió molt detallada de la situació del món". Tal era el poder que va arribar a tenir la cèlebre família valenciana.

Xavier Aliaga

Rafa Gomar
Bé, perdona'm, però estan esperant-me

NOVETATS 314
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a
Facebook i Twitter

Visita la nostra botiga virtual
en www.tresiquatre.com